

Slovenski Pravniki.

Leto XXI. V Ljubljani, 15. septembra 1905. Štev. 7. do 9.

O „počivanju“, dognatvi in ustavitvi izvršbe zlasti z ozirom na § 74, odst. 2 izvršilnega reda.

Spisal dr. Fr. Mohorič.

I.

Vprašanje, kdaj je že začeta izvršba dognana ali ustavljena, je v novem izvršilnem zakonu važno predvsem iz dveh razlogov. Novi izvršbi je očiten smoter, po najkrajši poti in v najkrajšem času pripomoči zahtevajočemu upniku do plačila ali zadostila za kolikor moči nizke stroške; zaradi tega se izvršba ne zavlačuj, ampak se izvede hitro, zaokroženo pod posledico prekluzije ali ustavitve ali pa izgube pravice do povračila stroškov. Ko se enkrat začne izvršba, sodnik ni več samo postranski opazovalec, kakor pri stari izvršbi, marveč je »dominus executionis«, kajti izvršilno postopanje je oficijalno, izvršba se opravlja uradoma (§ 16 izvrš. reda). Pereče postaja vprašanje vsled določbe §-a 74 odst. 1 izvrš. r. o potrebnosti izvršilnih stroškov in osobito vsled določbe §-a 74 odst. 2, da pravica do povračila ne že pravomočno prisojenih stroškov ugasne, ako se ne zahteva njih sodna določba najpozneje v enem mesecu po dognani ali ustavljeni izvršbi.

Kdaj je izvršbo smatrati za ustavljeno, to navaja izvrš. red izrecno v splošnem delu §-ov 35 do 39 in posebej pri posameznih izvršbah. Toda v praksi se je začelo razločevati med začasno in končno ustavitvijo, in vrhovno sodišče je odreklo posledice §-a 74 odst. 2 izvrš. r. v slučajih takozvane začasne ustavitve¹⁾, čeprav je zakonu samemu tako razločevanje tuje.

¹⁾ Odl. 20. decembra 1899, št. 18.344, »Slov. Pravniki« št. 5 ex 1900 v članku Henrika Sturma k §-u 72 izvrš. reda glede §-a 282 izvrš. reda; odl. 16. aprila 1902 št. 5169, IV. of. ex 1903 glede §-a 151, odst. 3 izvrš. r.

V praksi pa je postalo tudi dvomljivo, kdaj je izvršba dognana¹⁾. Povoda torej več kakor dovolj za preiskovanje, kdaj je v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. smatrati izvršbo dognano ali ustavljeno.

Za nemško besedo »Beendigung« rabi slovenski oficijalni zakonik, kakor tudi Kavčnikova izdaja izraz »d o g n a n a« (izvršba). Beseda dognati pomenja tudi z uspehom dognati, in res se izvršba dožene vedno z večjim ali manjšim uspehom, kadar se vrši normalno. Toda čestokrat je uspeh izvršbe tudi negativen, ker se pri zavezancu sploh nič imovine ne najde, ali pa je imovina nezadostna (§ 39 št. 8, § 129 odst. 2 izvrš. r.). Beseda dognati pa tudi znači — ne glede na uspeh — sploh do konca dotirati, dokončati začeto izvršbo. Ker se pa le-ta zakonito lahko dokonča z ustavitvijo, bi beseda dognati obsegala tudi pomen ustavitve, če se jo razlaga naravno, logično. Glede na razločevanje §-a 74 odst. 2 izvrš. r.: »dognana ali ustavljena izvršba« pa je nedvomno, da zakon hoče naravni obseg pomena besede dognati omejiti in iz njega izvzeti pojem ustavitve, katero zakon posebej »expressis verbis« določa.

Izvršba se torej neha ali z dognatvijo ali pa z ustavitvijo tako, da druga drugo izključujeta; kjer je torej izvršba ustavljena, se ne more dognati, a kjer je dognana, se ne more več ustaviti. Izvršbo je potemtakem moči ustaviti samo, dokler še ni dognana; dognana pa je šele tedaj, kadar se doseže pozitiven ali negativen uspeh in kadar so obenem nehali vsi izvršbeni čini in izvršbeni nasledki. To izhaja posredno iz §-a 39 izvrš. r., in sicer iz začetnega besedila, da je z ustavitvijo izvršbe hkratu razveljaviti vsa do tedaj opravljena izvršbena dejanja, kajti po ustavitvi je izvršba ravno tako nehala, kakor po dognatvi, samo s tem razločkom, da je uspeh ustavitve »status quo ante«, in uspeh dognatve preosnova in prenos premoženja na drugega upravičenca.

II.

Kaj drugega nego dognatve ali ustavitve izvršbe, osobito kake stagnacije, izvršilni red izrecno nikjer ne pripoznava. Vobče je taka stagnacija v izvršilnem redu naravnost prepovedana in počivanje, to je postopanje, kakršno pozna civilnopravdni

¹⁾ Odl. 26. februarja 1902, št. 2564, IV. ex 1903 št. 541 glede §-a 87 izvrš. reda.

red (§-i 168—170; § 398) je naravnost izključeno ob uradnem, oficijoznem opravljanju izvršbe.

Vendar pa se najde navidezni analogon za počivanje tudi v izvršilnem postopanju; zakonito sicer samo v enem ali dveh slučajih, po praksi pa še tudi v dveh drugih.

Zakonit slučaj je slučaj §-a 188 odst. 2 izvrš. r., da ima namreč po odreki domika, če je sicer dopustna ponovna dražba, zahtevajoči upnik pravico, toda le tekom enega meseca po pravomočni odreki domika, predlagati pri izvršilnem sodišču določitev novega dražbenega naroka, sicer je na predlog zavezančev ustaviti dražbeno postopanje z močjo, da zaradi iste izvršljive terjatve ne sme zahtevajoči upnik pred pretekom polovice leta predlagati vnovične dražbe glede istega zemljišča. Če torej zahtevajoči upnik ne predlaga v enem mesecu novega dražbenega naroka, ga ima sicer pravico predlagati tudi pozneje, in se izvršba nadaljuje, ako zavezanec nasproti ne predlaga ustavitve. Če pa po preteku enega meseca po pravomočni odreki domika niti zahtevajoči upnik, niti zavezanec ne stavi potrebnega predloga, ostane pri odreki domika; izvršba se tukaj ni niti dognala niti ustavila, in pravosodno ministrstvo v odgovoru na vprašanje k §-u 188 izvrš. r. naravnost izjavlja, da v tem slučaju dražbeno postopanje počiva.

Drugi slučaj je najti pri §-u 206 izvrš. reda. Če izmed več zahtevajočih upnikov vodilni zahtevajoči upnik izvršbo ustavi (§-i 35—37, 39, 40, 145, 188, 200 št. 3, 201) ali odloži, tedaj mora sodišče, ko priobči sklep o ustavitvi ali odložbi, pozvati ostale zahtevajoče upnike, naj se v 14 dneh izrečejo za nadaljevanje dražbenega postopanja, sicer velja ustavitev ali odložba tudi zanje.

Kaj pa je početi v dobi teh 14 dni? Pravosodno ministrstvo odgovarja na vprašanje, da je izvršbo ne glede na ta 14-dnevni rok nadaljevati in jo ustaviti šele tedaj, če se v 14 dneh noben zahtevajoči upnik ne oglasi; posebno da se mora vršiti dražbeni narok, če pade v 14-dnevni rok za izjavo. Enako razlagata ta paragraf Neuman in Czoernig. Drugače Demelius (*Die neue Executionsordnung, Commentar, priloga Gerichtshalle I. 1902*) pri §-u 206 izvrš. r. Le-ta namreč izvaja iz motivov vladne predloge k §-u 204 (206), da se izvršba v teh 14 dnevih ne sme nadaljevati in da v tem slučaju za ta rok nastane nekako počivanje.

Jaz sem si kar začetkom veljave novega izvršilnega reda pomagal tako: Zavezanec je plačal pri sodišču, oziroma potom poštne nakaznice terjatev vodilnega zahtevajočega upnika ter predlagal po sodnem navodilu ustavitev izvršbe in odložitev do časa izjavnega roku za druge zahtevajoče upnike, ker je realizoval posojilo in jih v primernem času nameraval izplačati in ker bi mu sicer z medčasno dražbo zemljišča nastala nevarnost nepovračljive škode (§-i 42 št. 3, 44 št. 1, izvrš. r.). Nato se je dovolila odložitev izvršbe.

Po mojem mnenju je razlaga pravosodnega ministrstva pomotna. Na neštetihih mestih kaže izvršilni red očitno, da naj se ščiti zavezanca. In nedvomno je tudi ta paragraf zgrajen v zavezančevo korist. Če se namreč v 14 dneh ne izjavi noben ostalih zahtevajočih upnikov, je celo izvršbo ustaviti. Če pa pride vmes dražbeni narok in se zemljišče proda, tedaj ustavitev ni več možna, čeprav po poznejšem preteku 14 dni nihče ni zahteval nadaljevanja izvršbe. Mislimo si pri tem zavezanca, ki dan po dražbi dožene realizovanje posojila!

Stvar je torej taka: Kadar pade dražbeni narok v 14-dnevni rok, takrat »počivanje« izvršbe (za kakršno se zavzema Demelius) nima pomena. Dražbeni narok je javno določen in se mora vršiti ali pa odložiti, odnosno preložiti; če se pa to zgodi, potem o počivanju sploh ni govora. Edino pametno in po zakonu je v tem slučaju, da se odloži dražbeno postopanje, kakor bi se morala dovoliti odložba, ako bi bil samo eden zahtevajoči upnik, in bi zavezanec izkazal pred dražbenim narokom pri sodišču s poštno nakaznico poplačilo zahtevajočega upnika, predlagal ustavitev izvršbe in odložitev dotlej, da se izjavi zahtevajoči upnik in ustavi končno izvršba po §-ih 40, 56, 39 št. 6 izvrš. r — Kadar pa še ni določen dražbeni narok, tedaj se s tem lahko čaka 14 dni, in enako se lahko čaka, če se konča 14-dnevni rok nedvomno pred odrejenim dražbenim narokom, v zmislu §-a 44 izvrš. reda, da odložba lahko izostane, če se da izvršba brez nevarnosti škode za zavezanca nadaljevati. V dvomljivem slučaju pa je izvršbo do preteka 14-dnevnega roku odložiti.

Izkazalo se je torej, da tudi tukaj pojma »počivanja« ni treba.

V praksi je nastal enak nadaljnji slučaj, če je rubež na premičnine brezuspešen in se zahtevajočega upnika obvesti o

brezuspешnosti po obrazcu 160 *b*); tudi tukaj se izvršba ni ustavila, niti dognala; mogoče se celo niso rešili vsi predlogi (n. pr. istočasni predlog na prodajo, če se je dovolil samo rubež).

Semkaj spada še primer, če pri opravljanju rubeža ali prodaje zavezanec plača, če potem izvrševalni organ od izvršbe odneha in se zahtevajočega upnika obvesti o tem po obrazcu 99 *a*) (glej tudi H. Sturm: »Slov. Pr.« št. 8 ex 1901 v razpravi k uporabi §-a 40 izvrš. r.), ne da bi se ustavitev predlagala.

Toda v obeh zadnjih primerih se vpraša, ali je za njiju razlago res potreba — izvršilnemu redu sicer popolnoma tujega — pojma »počivanja«, in vpraša se, ali je taka končatev (ne: dokončatev ali dognatev) izvršbe v teh dveh slučajih umestna?

III.

Razen dognatve in ustavitve izvršbe pozna izvršilni red tudi odložbo izvršbe, ali pravzaprav samo odložbo še ne opravljenega izvršilnega dejanja, kateri pa je lahko nasledek, da se cela izvršba odloži, če je nerazdelna. Pri odložbi se ne da reči, niti da je izvršba ustavljena, niti da je končana, ampak ona zastane v nekem stadiju svojega toka, dokler se zopet ne nadaljuje. Odložba je v izvršbi nekaj sličnega kakor počivanje v pravdi, seveda z več razlikami, posebno z razliko, da se odložba ne da predlagati sporazumno kakor počivanje, in sicer očitvidno prav zategadelj, ker se izvršba opravlja uradoma.

Že iz tega je jasno, da počivanje pri izvršbi nima mesta in je tudi nepotrebno. Poglejmo, kako je z odložbo v naših slučajih!

V slučaju §-a 206 izvrš. r. je odložba ali izrecna, ali pa je sploh ni potreba. V slučaju §-a 188 št. 2 izvrš. r. je izvršba odložena ipso facto; enako v slučaju brezuspешnega rubeža po obvestilu obr. 160 *b*), in enako, če odneha izvršilni organ iz razloga po §-u 40 izvrš. r. in po obvestilu obr. 99 *a*). Razločuje se ta odložba od drugih s tem, da je sicer vsako odložbo enostransko predlagati v zakonito določenih slučajih (§ 42 izvrš. r.), dočim je v naših slučajih odložba le sama ob sebi nastala posledica dejanskega položaja, nekako odložba »ex lege« brez predloga.

Toda izvršilni red skrbi za to, da se izvršba potom odložbe ne zavleče; po §-u 44 odst. 3 izvrš. r. mora sodišče v odložilnem sklepu obenem izreči, do kdaj naj bo izvršba odložena. Temu nasproti pa je zopet odloženo izvršbo nadaljevati, razun v drugače določenih slučajih (§-i 70, 200, 271, 204 odst. 2, izvrš. r.) samo na predlog upravičenca. A izvršilni red ima zopet druga sredstva, da v določenem času vzlic nadaljevanju odložene izvršbe pride do zakonitega konca (na pr. določba §-a 256).

Iz tega pa je razvidno, da za odložbo izvršbe samo ni uporabna določba §-a 74 odst. 2 izvrš. r. In radi tega je tudi neumestno, da se končuje izvršba z obr. 160 *b*) in 99 *a*), namesto ustavitve po §-ih 39 št. 8, 40, 39 št. 6 in 56 izvrš. r.

Ker smo pa v pričujočih slučajih izvajali, da odložba nastopi »ipso facto«, in ker je odložbi značilo, da se neha v določenem času, iščimo, kdaj se v naših slučajih neha odložba.

V slučaju §-a 188 odst. 2 izvrš. r. se odložba začne po končanem mesecu, ki se računi od dneva pravomočnosti odrečenega domika. Tekom tega mesečnega roku ima namreč zahtevajoči upnik nepogojno pravico, predlagati novi dražbeni narok. Po preteku meseca pa ima zavezanec pravico, kadarkoli predlagati ustavitev dražbenega postopanja (cele izvršbe) z močjo, da se pred pretekom polovice leta za isto terjatev in na isto zemljišče ne more predlagati nova dražba. Po §-u 151 odst. 3 je pri dotični ustavitvi zaradi nedoseženega najmanjšega ponudka pol leta računati od dražbenega naroka. V našem slučaju zakon rokú »od kdaj« ne določa. A ker je tukaj na dan dražbe še nedoločeno, ali odreka domika obvelja, ne more biti dražbeni dan sam — »terminus a quo«. In ker ima zahtevajoči upnik brezpogojno pravico tudi po pravomočnosti odreke domika, tekem enega meseca predlagati novi dražbeni narok, bo pač v našem slučaju pol leta računati šele od preteka enega meseca po pravomočnosti odrečenega domika. Ker pa zopet ima zavezanec tu samo pravico, predlagati ustavitev z omejitvijo na pol leta, in ker bi ob neomejitvi te pravice, računši od mesečnega roku po pravomočni odreki domika, bila zavezančeva pravica, dejal bi, večna, a pravica zahtevajočega upnika brezuspešna (kar pa ne more biti smer zakona), zato more zavezanec zavirati nadaljevanje izvršbe samo tekom navedenega pol leta

in samo za to polovico leta. Nedvomno pa tudi zahtevajoči upnik po preteku pol leta ne more več predlagati samo določitve novega dražbenega naroka, ampak more in mora predlagati samo novo izvršbo, t. j. novo dražbeno postopanje.

Glede na dejstvo pa, da je z odreko domika in z »ipso facto« povzročeno odložbo izvršbe ostala vknjižena zaznamba uvedbe dražbenega postopanja, dražbenega dneva in odreke domika, in glede na to, da je v zmislu §-a 207 izvrš. r. po ustavitvi izvršbe take zaznambe izknjižiti uradoma, nastane živa potreba naslova za izknjižbo teh zaznamb. V enem slučaju odrečenega domika (§ 184 št. 8 izvrš. r.) določuje § 193 izvrš. r. uradno ustavitev cele izvršbe. Po brezuspešnem preteku meseca in daljnega pol leta (§ 188 odst. 2 izvrš. r.) pa je nastal enak položaj kakor v §-u 193 izvrš. r. in tudi enak položaj kakor v §-u 151 izvrš. r. — skratka, nastali so pogoji za ustavitev izvršbe, in se taka ustavitev da tudi utemeljevati s pomočjo §-a 39 št. 5 izvrš. r. kot uradna ustavitev vsled oficijalne smeri izvršilnega reda. Obe stranki sta namreč končno prekludirani za nadaljevanje izvršbe; domik se je pravomočno odrekel in se je takó po prekluziji daljnega postopanja tudi vsaka daljnja izvršba dejansko izrekla za nedopustno na podlagi pravomočne sodne razsoje.

Vsekakor pa je »ipso facto« nastala odložba zopet nehala s pretekom pol leta, računši od preteklega mesečnega roku po §-u 188 odst. 2 izvrš. r. »ipso facto«. V slučaju §-a 188 odst. 2 se izvršba ni dognala in je mogoča popolna ustavitev po predlogu strank, kakor je moči vselej, ko je izvršbo ustaviti uradoma, ugoditi tudi predlogu stranke za ustavitev; izključena je le ustavitev, ki je omejena samo za pol leta. Z ustavitvijo pa je tudi za pričujoči slučaj zadoščeno določbi §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

V slučajih obvestila po obrazcu 160 b) in 99 a) je seveda ustavitev vsak čas mogoča.¹⁾ A ker ta slučaja zahtevata premičninsko izvršbo, in se tu neha vsaka ne redno dognana uspešna izvršba z ugasnitvijo premičninske zastavne pravice tekom enega

¹⁾ Vsaka enkrat dovoljena izvršba se da ustaviti, ali predno se je začela oprava, ali pozneje in torej tudi, če je oprava brezuspešna.

leta v zmyslu §-a 256 izvrš. r., se bode iz tega §-a dalo izvajati tudi za negativno izvršbo in odosno ta dva slučaja, da izvršba tekem enega leta — seveda tukaj po obvestilu obr. 160 b), v slučaju obr. 99 a) pa od dneva rubežnega zapisnika — ugasne in se dokonča, ali bolje, šele dokonča po preteku enega leta v zmyslu §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

V teh slučajah se torej lahko dogodi, da zahtevajoči upnik predlaga tekem meseca po končani enoletni dobi¹⁾ odmero zadnjih stroškov, kar je za zavezanca, ki je v obeh slučajah morda iz sodnih spisov poračunjeno terjatev poslal zahtevajočemu upniku po pošti, jako neprijetno in ga lahko spravi v novo izvršbo in nove stroške.

Iz teh razlogov pa je ustavitvi po §-ih 39 št. 8, 40, 39 št. 6 in 56 izvrš. r. dajati prednost pred končanjem z obr. 160 b) in 99 a). Saj je tudi zakon zato ustavitev tudi ustanovil. Razlog da se prihranijo stroški, se mi zdi piškav, kajti zahtevajoči upnik izvršilni prošnji navadno prilaga kolek za rubežni zapisnik, kateri se mu je že priznal in zaračunil; kolek je morebiti že prilepljen, in se torej da brez daljnjih stroškov predlagati ustavitvev. Sicer pa vsi taki stroški navadno obsegajo samo kolek. Dejstvo, da zavezanec po tej poti pride takoj do konca in da ima sicer še nad leto dni lahko sitnosti, je samo vredno več, nego malenkostni znesek za kolek. Pa tudi zaradi sodnega poslovanja je ustavitev umestnejša, ker se registri spravijo takoj v red in ni treba celoletne evidence.

Navedeni razlogi glede opisanih slučajevev torej, sodim, zadosa dokazujejo, da v našem izvršilnem redu ni mesta in potrebe za počivanje izvršbe.

Glede na navedene slučaje bi se torej dalo razločevati tudi med začasnim končanjem izvršbe in popolnim nje dognanjem, kakor se istotako samo v praksi razločuje med začasno in končno ustavitvijo; zakon sam seveda niti o začasnem končanju, niti o začasni ustavitvi ničesar ne izreka.

¹⁾ Klein-Sch.-F.-ova opazka pri §-u 74 odst. 2 izvrš. r., da v slučaju negativne izvršbe rok tega §-a ne velja, nima zase nobenih razlogov. Dejstvo, da lahko nastopi postopanje po §-ih 47—49 izvrš. r. po enem mesecu, ne pride v poštev, ker je to nova, posebna izvršba.

IV.

Treba je sedaj določiti, kdaj je pri posameznih izvršbah v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. smatrati izvršbo za dognano in kdaj za ustavljeno?

Vobče in stvarno je računati mesečni rok §-a 74 odst. 2 izvrš. r. od trenutka, ko je dognatev ali ustavitev izvršbe pravomočno, neizpremenljivo določena. Dokler se da dognatev ali ustavitev s pravnim lekom ovreči, se da izvršba spraviti v zopetni tok, in se omenjeni rok ne more začeti.

Tukaj je predvsem tudi rešiti vprašanje, kdaj se začne mesečni rok §-a 74 odst. 2, kadar dostavitve ni treba, kadar se stranki odrečeta vsakemu obvestilu in se obvestilo tudi dejansko opusti, kakor je to možno in se dogaja v premičninski izvršbi.¹⁾ Ali naj se tukaj računni začetek roku z dnevom sodne vlozbe »ex tunc«, kakor nekateri zahtevajo, ali pa z dnem sodne rešitve? Jaz smatram račun od dneva sodne rešitve edino pravičnim; kajti dokler sodnik predloga ni rešil, izvršba ni ustavljena. In če se predlog vsled založbe aktov reši več kot mesec dni po vlozbi, bi se v tem času ne moglo računati mesečnega roku, pač pa potem pozneje po kasnejšnji kot enomesečni rešitvi, če bi se reševalo »ex tunc«.²⁾

Zakon za to nima nikjer določila. Toda če se ustavitev strankam dostavi, se začenja enomesečni rok od dneva po dostavitvi. Če se ne dostavi, odpade stvarno v tem slučaju čas dostavitve, in ker vse drugo ostane enako, je računati ta rok od dneva sodne rešitve, oziroma z dnem po sodni rešitvi.

Glede takozvane začasne končatve in ustavitve je toliko gotovo, da zakon za njo nima nikakega določila in je tudi besedom nikjer ne navaja; v §-u 74 odst. 2 izvr. r. je govor samo o dognatvi in ustavitvi sploh. K začasni končatvi bi se po sedANJI praksi dalo šteti slučaje §-ov 188 odst. 2, dalje slučaje pri obvestilu s form. 160 b) in 99 a), k začasni ustavitvi pa po praksi

¹⁾ V nepremičninski izvršitvi to ne gre zaradi zemljiškoknjižnih predpisov.

²⁾ V tem zmislu odločba vrhovnega sodišča z dne 26. junija 1903 št. 9229. — Razločitev »ex tunc« in »ex nunc« je možna samo, če je pravni učinek odvisen od kakega pogoja, bodisi tudi od »conditio iuris«, kar pa pri izvršbi že zaradi načela oficijoznosti ni možno.

vrhovnega sodišča predvsem ustavitve po §-ih 282 in 200 št. 3 izvrš. r. in sorodne.

Stvarno je pri teh nepotrebno in nesrečno imenovanih začasnih končatvah in ustavitvah posameznim slučajem značilno, da je nadaljevanje, odnosno obnovljenje odvisno popolnoma od poljubnosti strank. Po premičninski izvršbi dela § 256 izvrš. reda enoletno mejo, a pri nepremičninski izvršbi po ustavitvi po §-u 200 šte. 3 in v sorodnih slučajih strankam sploh niso stavljene sicer nobene meje. Tukaj bi bilo torej zahtevajočemu upniku prosto, kadarkoli po ustanovljeni izvršbi predlagati odmero stroškov in bi v tem slučaju rok §-a 74 odst. 2 izvrš. reda ne imel veljave, če se izvršba črez 6 mesecev ne začne iznova; in in če se začne iznova, je veljava §-a 74 odst. 2 izvrš. r. odvisna od nove izvršbe. Če se pri tem pomisli, da je določba §-a 74 odst. 2 izvrš. r. vzgrajena v očitnem zmislu oficialnosti izvršilnega postopanja, in da je vzgrajena v očitno zaščito zavezanca, je razvidno, da je praksa z razločevanjem začasne in končne končatve in ustavitve izvršbe kriva.

V posameznem je predvsem važno vprašanje, kdaj je končana izvršba s prisilno osnovo in vknjižbo zastavne pravice.

Odločba vrhovnega sodišča z dne 26. februarja 1902 št. 2564 št. 540/IV izvaja, da se ta izvršba dokončuje že z vpisom zastavne pravice v zemljiški knjigi, in izvaja dalje, da se od tega vpisa začenja enomesečni rok §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

Temu nazoru pa ni pritrjevati. Gotovo je ta izvršba z vknjižbo prisilno osnovane zastavne pravice opravljena. A s tem, da je izvršba opravljena, še nikakor ni dognana. V navedeni vrhovnosodni odločbi se zamenjava oprava izvršbe z dognatvijo. Izvršba je po zmislu zakona dognana, kadar se je dosegel pozitivni ali negativni uspeh in kadar so prenehale izvršbene posledice; tukaj pa so se izvršbene posledice z vpisom šele začele. Uspešna izvršba je končana takrat, kadar je zavezančeva imovina nehala biti zavezančeva; kadar se je zavezančeva imovina preosnovala — specificirala in postala imovina drugega (§ 367 obč. drž. zak.) Z dognano izvršbo so nehali, preminili tudi izvršbeni nasledki. Če pa je izvršba s prisilno osnovo

in vknjižbo zastavne pravice s knjižnim vpisom opravljena, so tako izvršbeni čini in pravni nasledki te izvršbe šele ustanovljeni in trajajo potem tako dolgo, dokler ostane vknjižena prisilna zastavna pravica.

Posebnost te izvršbe je iz naravnih in stvarnih, — zemljiško-knjižnih razlogov ta, da so njeni nasledki, izvršbeni čini, trajni, perpetuovani; cela izvršba traja torej naprej. Dokler pa trajajo izvršbeni čini kake izvršbe, dotlej se po logični doslednosti dajo ti čini tudi izvršbenim potom razveljaviti. Torej je možna ustavitev izvršbe in — posledica te ustavitve — razveljavljenje vseh izvršbenih činov, kakor to zakon navaja v začetnem besedilu §-a 39 izvrš. r.

Značaj dognane izvršbe pa je, kakor se je zgoraj izvajalo, ta, da se dognana izvršba ne da več ustaviti, ker je več ni. Izvršba s prisilno osnovo in vknjiženo zastavno pravico ima dvojni značaj. Prvič zavarovalni, zemljiškknjižni značaj in drugič — to je poglavitno — izvršbeni značaj. Formalno se kaže izvršbena stran te zastavne pravice že v tem, da se ta izvršba predlaga in dovoljuje v izterjanje izvršljive terjatve, in ne morebiti v zavarovanje (glej obrazec 112, 113; obrazca 110, 111 imata samo besedilo: zaradi terjatve po...). Izvršilna stran te izvršbe se kaže posebno v onih slučajih, kadar je terjatev že zastavno-pravno zavarovana s pogodbeno zastavno pravico, in kadar se dovoljuje zaznamba izvršljivosti terjatve (§ 89 izvrš. r., obr. 112, 113). Če bi imela ta izvršba samo zavarovalni pomen, bi bila izvršba z zaznambo izvršljivosti odveč. Zaznamba izvršljivosti je dovoljena — ravno zaradi izvršbene smeri te izvršbe — tudi tedaj, kadar je zastavna pravica samo predznamenovana.

Izvršilni pomen te izvršbe se kaže dalje v tem, da daje izvršitelju značaj in sicer trajni značaj zahtevajočega upnika, in to je izdatnega pomena, ker ima zahtevajoči upnik in samo on, razen upnikov, katerih terjatve imajo varščino za stroške, pravico do izvršilnih stroškov. Pomen zahtevajočega upnika s to posledico sem svoj čas utemeljeval v »Slov. Pravniku« št. 6 in 7 iz l. 1902 v članku: »O potrebnosti stroškov pri izvršbi s prisilno osnovo in vknjižbo zastavne pravice.«

Znano je, da ta izvršba utemljuje posebno pristojnost tabularnega sodišča proti pravnemu §-a 88 izvrš. r.

Da je ta izvršba dolgotrajna, povzročuje ravno zemljiško-knjižna stran te izvršbe.

Iz navedenih razlogov in osobito iz strogo logične doslednosti, da traja izvršba tako dolgo, kakor njene posledice, njeni čini, je dovolj jasno, da je izvršba s prisilno osnovo in vknjižbo zastavne pravice po vpisu šele opravljena, a ne dognana. Ker dognatev in ustavitev izvršbe druga drugo izključujeta, je kakor vse druge, tudi ta izvršba dognana, kadar se ne da več ustaviti in kadar so prenehali izvršbeni čini. To se zgodi takrat, kadar se prisilno osnovana in vknjižena zastavna pravica izknjiži s pomočjo izbrisne pobotnice. Naslov dognatve je tukaj sicer zemljiškooknjižni, a se razlaga uprav iz zemljiškooknjižne posebnosti te izvršbe. Z zemljiškooknjižnim izbrisom so nehali vsi izvršilni čini.

Dognana je ta izvršba tudi, če se prisilno osnovana in vknjižena zastavna pravica izknjiži na podlagi razdelilnega sklepa ali zapuščinskega prisojila.

Če bi bila ta izvršba v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. končana s knjižnim vpisom in bi se po vpisu mogla ta izvršba še ustaviti, bi imeli dva enomesečna roka za sodno odmero stroškov, kar pa § 74 odst. 2 izvrš. r. izključuje, ko razločuje med dognatvijo in ustavitvijo in ko druga drugo izključujeta.¹⁾

Izvršba s prisilno dražbo je dognana s pravomočno razdelitvijo izkupila, če je izkupilo samo poravnano, in ne pride, ozir. ne more več priti zaradi neizpolnenih dražbenih pogojev do ponovitve dražbe.

Vrhovno sodišče je izreklo,²⁾ da se ta izvršba dokončuje s pravomočnim domikom in od domika naprej ne priznava nobenih izvršilnih stroškov tudi zahtevajočemu upniku ne. Toda izvršba se neha, enkrat začeta in gnana do konca, šele tedaj, kadar je zahtevajoči upnik dobil zadostilo judikatni obligaciji, in to je pri izvršbi z zemljiško dražbo doseženo šele z izplačilom. Razdelitev izkupila je gotovo izvršbeni čin in izvršbeni nasledek; dokler pa

¹⁾ Izvršbenost prisilno osnovane in vknjižene zastavne pravice se najbolje pokaže pri izvršbi z rubežem in preodkazom vknjižene terjatve.

²⁾ Odločba z dne 26. januarja 1899 št. 944, št. 52/I.

trajajo izvršbeni čini, izvršba ne more biti končana. S pravomočnim razdelilom in nakazom je storjeno vse, da zahtevajoči upnik pride do svojega plačila. Res sicer po pravomočnem domiku in izpolnitvi dražbenih pogojev ustavitve ni več možna, a izvršbeni čini in nasledki, še trajajo z nerazdeljenim izkupilom naprej. Z domikom se še imovina zavezanca ni presnovala, zavezanec ima še pravico do nje, kolikor presega terjatev zahtevajočega upnika. Po pravomočnem domiku so še vedno možni izvršbeni čini, kakor relicitacija, prijava, razdelitev. Sicer pa, če bi spadalo razdeljevanje izkupila v področje nespornega postopanja, bi ne smelo imeti prostora v izvršilnem redu, ali bi vsaj taka označitev nespornosti morala biti kje izrečena.

Prepis lastninske pravice na izdražitelja ne pride v poštev, ker ga mora izdražitelj posebej predlagati, in ker je sicer s pravomočnim domikom in izpolnitvijo dražbenih pogojev, storjeno vse, da se izdražitelj prepíše, kadar se hoče; enako zado-
stuje tudi pri kupni pogodbi, če prodajalec izroči kupcu legalizovano kupno pogodbo, kupec se pa prepíše, kadar hoče.

Enako je tudi izvršba z rubežem in prodajo premičnin končana z razdelitvijo izkupila; še le tedaj je izvršbeni predmet presnovan.

Ta izvršba se dokončuje razen tega na posebni način v zmislu §-a 256 izvr. r. v enoletnem roku po dnevu opravljenega rubeža, odnosno rubežnega zapisnika, če zahtevajoči upnik tekom tega roku ni predlagal prodaje, ali pa izvršbe sploh ni redoma nadaljeval. V tem slučaju rubež in ž njim cela izvršba ugasne in se vsi izvršbeni nasledki »*ipso iure et facto*« nehajo.

Kako je določiti dognatev pri izvršbi z rubežem in preodkazom terjatev?

Tukaj bo treba razločevati vknjižene in nevknjižene terjatve. Za izvršbo z rubežem in preodkazom vknjiženih terjatev veljajo pač ista načela kakor za izvršbo s prisilno osnovano in vknjiženo zastavno pravico. Rubež terjatve se tukaj opravlja z istim načinom kakor prisilna osnova zastavne — tukaj se da reči: prisilna osnova in vknjižba nad zastavno pravico.

Zakon v §-u 320 izvrš. r. imenuje to izvršbo rubež po vknjižbi zastavne (nadzastavne) pravice, odnosno se glasi zakonovo besedilo, da je za rubež tukaj vnjižba zastavne pravice potrebna, in predlog na rubež že vsebuje obenem predlog za vknjižbo zastavne pravice.

Za bistvo izvršbe glede prisilno osnovane in vknjižene zastavne pravice je le-ta izvršba očiten in nedvomen zakonit dokaz. Tukaj je izvršba razdeljena v dve stopinji: rubež (zastavno, oziroma, kar je isto, nadzastavno pravico) in preodkaz, kakor je bila svoj čas izvršilna zastavna ali tudi nadzastavna pravica — glede pravnega pomena eno in isto ter sicer prva stopinja izvršbe. Tu je pač jasno, da z rubežem, odnosno s prisilno osnovano in vknjiženo nadzastavno pravico izvršba še ni končana; saj se še lahko posebej predlaga, dovoli in opravi preodkaz v poteg ali namesto plačila; tu torej ne more biti nikakega dvoma, da se dá izvršba ustaviti tudi po opravi rubeža, to je po opravljeni vknjižbi prisilno osnovane nadzastavne pravice, in na podlagi ustavilnega sklepa — pri sicer danih vseh potrebnih pogojih (plačilo itd.) — izknjižiti; in dalje dokaz, da izvršba traja tudi še po opravljeni vknjižbi nedogledno naprej, ker predlog na preodkaz ni vezan na nikak določen čas. Tukaj vidimo torej prav lep slučaj, da izvršba traja naprej »in perpetuum«, — in ta trajnost izvira uprav iz zemljiškoknjižne narave in pomena zavarovalnosti te izvršbe.

Torej pri tej izvršbi nam je v preodkazu v poteg ali namesto plačila uvaževati še en izvršbeni korak več.

Preodkaz v poteg je sličen pogodbenemu odstopu terjatve, vendar pa mu ni enak. Pri odstopu preide s pogodbo med odstopnikom in odstopojemnikom lastnina na odstopojemnika, vendar s tem pridržkom, da more odstopljenec odstopniku plačati pravoveljavno, predno je o odstopu obveščen od enega ali drugega pogodnika. Pri prisilnem preodkazu v poteg pa so pravice odstopojemnika, odnosno zahtevajočega upnika še bolj omejene. Zahtevajoči upnik sme preodkazano terjatev izterjati in za izterjatev zahtevati vse pripomočke od zavezanca, on pa ni upravičen glede preodkazane terjatve na račun zavezanca sklepati poravnave; ne more odstopljencu dolga odpustiti in ne more odločitve o pravnem obstoju terjatve prepustiti razsodišču (§ 308 izvrš. r.): skratka, zahteva-

joči upnik ni lastnik preodkazane terjatve, marveč je terjatev še zavezančeva imovina. Ta imovina pa je z rubežem ali preodkazom tako vezana, da je zavezanec ne more odstopiti, in da dotični odstopojemnik ne more ugovarjati zoper tožbo zahtevajočega upnika proti zavezančevemu dolžniku — preodkazancu (§ 308 odst. 2 in 3 izvrš. r.).

Vendar pri vknjiženih terjativah preodkaz ne pomeni drugega, nego to, da je z zemljiškoknjižno zaznambo preodkaza izvršba šele opravljena. Dognana pa ta izvršba s tem ni, ker izvršbeni čini in nasledki s preodkazom niso nehali, ampak šele tembolj začeli.

Dognana je ta izvršba torej, kakor izvršba s prisilno osnovo in vknjižbo zastavne pravice, kadar se prisilna nadzastavna pravica in preodkaz — drugo brez drugega ni možno — izbriše na podlagi izbrisne pobotnice, razdelilnega sklepa ali zapuščin-skega prisojila.

Pri preodkazu namesto plačila pa s knjižnim prenosom zavezančeve terjatve preide tudi lastnina terjatve na zahtevajočega upnika; tako se presnuje izvršbeni predmet, neha biti zavezančev in sploh neha biti izvršbeni predmet; s tem je izvršba dokončana. Zato je tudi zavezančevo zastavno pravico uradoma izbrisati (§§ 316, 324 izvrš. r.; § 1397 in dr. o. d. z.).

Težje je izreči, kdaj je dognana izvršba z rubežem in preodkazom ne vknjižene terjatve. Tudi tukaj je razločevati preodkaz v poteg in namesto plačila.

S preodkazom v poteg samim je izvršba šele opravljena, izvršbeni nasledki trajajo še naprej in je ustavitev še možna. Ker zahtevajoči upnik ni postal lastnik terjatve, ampak je zavezančeva terjatev samo vezana, ima zavezanec moč in pravico, svojo terjatev zopet oprostiti in svojo imovino rešiti. Zavezanec torej lahko zahtevajočega upnika plača tako dolgo, dokler ga ni upravičeno plačal preodkazanec. In do tega trenutka zavezanec lahko celo izvršbo v zmislu §-a 40 izvrš. r. ustavi. To je velevažno za zavezanca. Za njega ima lahko posebni pomen, da plača zahtevajočega upnika z drugim fondom, a porabi svojo terjatev na drugi strani za kompenzacijo ali za druge posebne slučaje.

Ta izvršba je torej dognana šele potem, ko je terjatev preodkazana in ko je po preodkazancu plačana. V tem trenutku se je presnovala zavezančeva imovina v lastnino

zahtevajočega upnika in so nehali izvršbeni nasledki. Ker pa je možno, da preodkazanec pravočasno ne plača in ga mora zahtevajoči upnik tožiti — ali se je s pravomočno razsodbo zavezančeva lastnina morda preosnovala v lastnino zahtevajočega upnika in je s pravomočno razsodbo torej ta izvršba tudi dognana? Nikakor ne! Tudi po pravomočni razsodbi ima zavezanec, če gre samo za preodkaz v poteg, pravico in možnost, zahtevajočega upnika plačati in izvršbo ustaviti, ter rešiti svojo zarubljeno terjatev; kajti dokler preodkazanec »debitor cessus« ne plača, terjatev ostane zavezančeva lastnina; in razsodba je samo prisilno sredstvo, da se obstoj terjatve zoper preodkazanca dožene in da se njega prisili k plačilu, kar bi brez preodkaza nemara moral tudi zavezanec sam storiti zoper mudnega dolžnika.

Drugačen je položaj pri preodkazu namesto plačila. S pravomočnim preodkazom preide tukaj lastnina terjatve na zahtevajočega upnika, s tem je izvršbeni predmet presnovan in sploh neha biti izvršbeni predmet: izvršba je dognana (§ 316 izvrš. r. § 1397 o. d. z.).

Zaradi popolnosti naj se tukaj označi pomen rubeža napram preodkazu v primeri s pogodbenim odstopom terjatve. Pri odstopu odstopljenec lahko plača pravoveljavno odstopniku, dokler ga ena stranka o odstopu ni obvestila. Izvršba seveda tudi take možnosti ne sme dopustiti, zato je zavezančev dolžnik vezan takoj z rubežem, četudi zavezanec o njem še nič ne ve.

Izvršba na zahteve do izročitve in dajatve telesnih stvari (§-i 325—330 izvrš. r.) se izvaja potom rubeža in preodkaza v poteg pravice na dotične stvari, toda pri tej izvršbi še po izročitvi dotične premičnine pride na vrsto prodaja te premičnine, in se torej v tem slučaju izvršba doganja s pravomočno razdelitvijo izkupila.

Pri tej izvršbi na nepremičnine se po pravomočnem preodkazu v poteg dotične zavezančeve pravice do izročitve nepremičnine uvede izročitev upravniku, prisilna uprava na nepremičnino, ali pa, če uprava ne vede do plačila terjatve zahtevajočega upnika, prisilna dražba. Ta izvršba torej stvarno preide v izvršbo s prisilno prodajo premičnin, prisilno upravo ali dražbo nepremičnin in se dožene v zmislu teh izvršb.

Glede premožninske prodaje je v tem slučaju opozarjati na določbo §-a 327 odst. 2 izvrš. r., da je to prodajo po pristojnem sodišču na predlog ali pa uradoma izvesti. Če torej zahtevajoči upnik predlaga samo rubež in preodkaz pravice, mora sodišče vzlic temu uradoma prodati izročeno stvar in izvesti razdelitev. Stvarno je zanimivo pri tej izvršbi, da rubež zahteve na izročitev dotične stvari z izvršitvijo preide na izročeno stvar samo, katero je tudi zaradi tega moči prisilno prodati.

Ker je tukaj prodajo izvršiti uradoma, zato zaradi te izvršbe ni treba določbe §-a 256 izvrš. r., kajti uradna izvršba izključuje neredno nadaljevanje, katerega kaznuje § 256 izvr. r. z ugasnitvijo rubeža.

Glede uprave in dražbe nepremičnin je opozarjati na važno določbo §-a 328 odst. 3 izvrš. r., da mora zahtevajoči upnik tekom enega meseca po izročitvi nepremičnine upravniku, predlagati prisilno upravo ali dražbo, sicer se izvršba uradoma ustavi. V tem slučaju bi se izvršba ne dognala, ampak takorekoč »ipso facto« odložila, a izvršilni zakon ji napravi hitro konec z uradno ustavitvijo. Primerjaj v tem oziru gorenje izvedbe k §-u 188 odst. 2 izvrš. r.

Izvršba na druge imovinske pravice po §-ih 330 in nasl. izvrš. reda sestaja iz različnih izvršbenih činov. Rubežu sledi prodaja odtujivne pravice po javni dražbi, če ni možna drugačna izvršba z upravo ali dražbo ali vnajemdajo. Dopustni so po naravi slučaja vsi po zakonu dopustni načini izvršbe za vnovčenje pravice (§ 333 odst. 2 izvrš. r.).

Če obstoja zavezančeva pravica v zahtevi do izročitve imovinske mase, do nje delitve ali do izločitve deleža, je zahtevajočega upnika pooblastiti, da zahteva imenom zavezanca po predpisih državlanskega prava delitev, uvedbo razločbenega postopanja in vse druge potrebne korake. Ta pooblastitev je enaka preodkazu v poteg, in § 333 odst. 1 tudi navaja § 308. Če se je dosegla delitev zavezančeve solastnine, izločitev njegovega deleža, treba bo še nadaljne primerne — druge izvršbe, s katero se zavezančeva imovina spravi v gotovino.

Dognatev izvršbe bode v posameznih slučajih določiti po tem, kaka izmed razpravljanjih izvršb jo konča. Posebnost vse te

izvršbe je namreč ta, da ne zadostuje kaka enotna izvršba, ampak le večja ali manjša skupina posameznih zakonitih izvršb. §-i 334—339 izvrš. r. urejajo prisilno upravo, da se spravijo v denar zarubljene in preodkazane (§-i 327, 333 odst. 1 s §-om 308 izvrš. r.) zavezančeve pravice : § 339 izvrš. r. izrečno navaja, da je ta uprava končana s pretekom časa, do katerega je zavezančeva pravica omejena. Jasno je, da tudi cela izvršba takratjenja, kadar se neha zavezančeva pravica. Ko ugasne zavezančeva pravica, nehajo tudi izvršbeni nasledki. Toda ta končatev se sodno ne da nadzorovati, zato bode tukaj vsled posebne določbe §-a 129 odst. 2 izvrš. r. izvršbo na predlog ali uradoma ustaviti. Pri izvršbi s prisilno upravo se izvršba ne neha samo ob sebi po končatvi. Tukaj je treba še posebnega pozitivnega čina, osobito odslovitve in odveze upravnika. Končatev §-a 339 izvrš. r., edinokrat v zakonu izrecno navedena, torej nima pomena dognatve po §-u 74 odst. 2 izvrš. r.

Enako se tudi v najemdaja zavezančevih pravic po §-u 340 izvrš. r. ne bo mogla dognati v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r., ampak jo bo ustaviti uradoma, kadar bo terjatev zahtevajočega upnika poravnana.

Izvršba na izročitev ali dajatev premičnin po §-u 346 izvrš. r. je tedaj, kadar se premičnina najde — kar izprva ali s pomočjo izvršbe po §-u 47 odst. 1 izvrš. r. — pri zavezancu, dognana z odvzetjem premičnin; če se nahaja premičnina pri kaki drugi osebi, po prostovoljni izročitvi te premičnine izvrševalnemu organu, odnosno zahtevajočemu upniku; če pa se ta oseba brani izročiti premičnino, je predvsem treba preodkaza v poteg zavezančeve zahteve do izročitve, ali celo tožbe zoper drugo, zadevno premičnino posedujočo osebo, in na podlagi sodbe odzvetje po §-u 346 izvršilnega reda.

Izvršba na prepustitev ali izpraznitev stvari itd. je dognana, kadar izvrševalni organ zavezanca in druge neupravičence z njihovimi premičninami odpravi, in če se zavezanec brani premičnine prevzeti, kadar se jih proda in izkupilo sodno položi.

Izvršba za podelitev ali za razveljavo knjižnih pravic po §-u 350 izvrš. r. se dožene vobče z dotičnim knjižnim vpisom.

Tukaj je s knjižnim vpisom izvršba opravljena in obenem končana, kajti vpis je ravno zadostilo judikatni obligaciji. Z vpisom se je obenem tudi presnovala zavezančeva imovina v imovino zahtevajočega upnika nasproti izvršbi po §-ih 88, 89 izvrš. r. Morebiti je treba v dejansko izročitev premičnine še daljne izvršbe po §-u 349 izvrš. r.

Izvršba z razveljavljenjem vkupnosti in popravo meje po §-u 351 izvrš. r. je dognana takrat, kadar sodni uradnik izvede v izvršilnem naslovu zaukazano telesno delitev vkupne nepremičnine itd. in istotako zaukazano popravo sporne meje, in kadar je postal sklep o dejanski izvedbi pravomočen.

Izvršba z dražbo vkupne nepremičnine po §-u 352 izvrš. r. je dognana po pravomočni razdelitvi izkupila.

Izvršba za dosego drugih dejanj §-a 353 izvrš. r. je pri nadomestnih dejanjih dognana, kadar zavezanec dejanje izvrši, ali pa, če se zavezanec dejanja sam brani, kadar dejanje kdo drugi na njegove stroške izvrši in se ti stroški poravnajo, ali po daljni enostavni izvršbi izterjajo. K nenadomestnim dejanjem §-a 354 izvrš. r. se zavezanca prisili z globami ali zaporom. Ta izvršba je dognana, kadar je zavezanec storil dejanje vsled naloženih kazni, ali kadar je prestal krajši (če zahtevajoči upnik ni založil pravočasno zapornih stroškov) ali 6-mesečni zapor. To, ali je plačal tudi naloženo globo, ni vselej merodajno, ker se ta globa ne izterjava naravnim izvršbenim potom, ampak z uradno izvršbo in se s plačilom globe predvsem končuje uradna izvršba. Če je globa plačana, a judikatna obligacija ni izpolnjena, se ne neha že izvršba.

Enako je izvršba dognana tudi v slučajih dosege dopustov in opustov (§ 355 izvrš. r.) s pristavkom, da v slučaju naložene varščine za varščino določeni čas preteče in se varščina zavezancu vrne.

Zanimivo je vprašanje glede dognatve pri izvršbi s prisilno upravo. Če se namreč tukaj zadnjič pravomočno razdeli upravni prebitek in ž njim pokrije terjatev zahtevajočega upnika z vsemi pripadki, tudi z upravnikovim zaslužkom, bilo

bi se nadejati, da se uprava dokončuje s pravomočnim razdelilnim sklepom, v katerem je izrečena tudi upravnikova odveza in odredba glede izbrisa knjižne zaznambe uvedenega dražbenega postopanja.

Vprašanje je, ali ni marveč v takem slučaju izvršbo ustaviti. Kajti razdeljuje se tukaj samo enkratni prebitek naprej določene upravne dobe in če se ž njim zadosti zahtevajočemu upniku, ali ni marveč ravno zaradi tega zadostila v zmislu §-a 40 izvrš. r. izvršbo s prisilno upravo ustaviti? Ker pa ima zakon pri tej izvršbi posebne določbe za ustavitev, treba je tudi te pregledati.

Po §-u 101 izvrš. r. je prisilno upravo ustaviti uradoma ali po obvestilu zemljiškoknjižnega sodišča, če se izvršba po položaju javne knjige ne da izvesti, po kakovosti slučaja ali ustaviti ali pa pozvati zahtevajočega upnika, da tekom enega meseca zadržek odstrani. Po brezuspešnem preteku tega roku je izvršbo ustaviti. Seveda se izvršba ustavi kar izprva, če je zadržek neodvrnljiv (arg. po kakovosti slučaja). Tukaj je postavljen enomesečni rok kakor pri §-u 188 odst. 2 izvrš. r.

Dalje je izvršbo s prisilno upravo ustaviti po §-u 129 odst. 1 izvrš. r. uradoma, kadar so vse terjatve zahtevajočih upnikov poravnane; dalje ustaviti uradoma ali na predlog, kadar je za nadaljevanje te izvršbe potreba posebnih, z upravo nepokritnih stroškov, in če zahtevajoči upnik v to potrebnih predplačil ne založi naprej, in ustaviti tudi, če sploh ni pričakovati povoljnega uspeha (slučaj kakor § 39 št. 6; § 129 odst. 2 izvrš. r.) in slednjič ustaviti vsakokrat na predlog zahtevajočega upnika po §-u 129 odst. 4 izvrš. r. Iz določbe §-a 129 odst. 1 izvrš. r., kakor tudi določbe po §-u 129 odst. 4 izvrš. r. izhaja, da je po zadnji, vse zahtevajoče upnike zadovoljivi razdelitvi upravnega prebitka, to izvršbo ustaviti uradoma.

Posledica vsega tega pa je, da pri izvršbi s prisilno upravo ni slučaja izvršbene dognatve po zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r., ampak samo ustavitev.

Enako je z dognatvijo te izvršbe v vseh drugih slučajih, ko posluje prisilna uprava kot končna izvršba.

Kjer je potreba več, sicer samostojnih izvršb, kakor prisilne uprave, dražbe in prodaje za dosego enotnega izvršbenega

smotra, tam bo reči, da posamezne izvršbe v takem slučaju niso več samostojne, marveč so členi, deli, koraki ob verigi celotne izvršbe. Zadnja izvršba na vrsti je ona, katera dožene celo izvršbo in po kateri je določevati dognatev v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r., sicer bi morala imeti vsaka, prvotno samostojna izvršba svoj lastni konec, lastno dognatev, a to je pa po vsebini in razločevanju tega §-a izključeno.

V.

Glede ustavitve izvršbe bi bila stvar prav enostavna, če bi se v praksi smatralo vsako v zakonu izrečno navedeno ustavitev za merodajno v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. Poudarjati je, da stoji ta določba v splošnem delu zakona, in da zakon govori sploh o ustavitvi in ne dela razlike med takozvano začasno in končno ustavitvijo.

Praksa je iznašla takozvane začasne ustavitve v posebnih izvršbah, kjer zakon navaja tudi posebne slučaje ustavitve, a tudi ne dela nikjer razlike med začasno in končno ustavitvijo, ampak imenuje vsako ustavitev z enim in istim imenom, kakor v §-u 74 odst. 2 izvrš. r.

Če bi torej zakonodavec hotel razlikovati med ustavitvami, bi moral to izrečno določiti pri vsakem slučaju posamezne izvršbe, kajti ustavitve pri posameznih izvršbah stoje izven reda splošnih ustavitvenih slučajev §-ov 35 odst. 4, 36 odst. 6, 37 odst. 4, 39 št. 1—8, 40 izvrš. r.

Že dejstvo, da izvršilni red v nobenem slučaju, osobito pri ustavitvi po §-u 282 in 200 št. 3 izvrš. r. ne imenuje ustavitve začasne, ko bi vendar to bilo zaradi posebnosti te izvršbe napram splošnim ustavitvam §-ov 35—39 št. 1—8 izvrš. r. potrebno, kaže, da razlikovanje med začasno in končno ustavitvijo ni pravilno, prav tako ne, kakor razločevanje med začasno in končno dognatvijo izvršbe.

Začetek razlikovanja med začasno in končno ustavitvijo je storila vrhovnosodna odločba z dne 20. decembra 1899 št. 18344 glede ustavitve po §-u 282 izvrš. r.

Proti tej odločbi je zagovarjal H. Sturm v št. 5 »Slov. Pravnika« l. 1900 vsako, v zakonu navedeno ustavitev kakor merodajno po zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

Jaz sem glede nepremičninske ustavitve po §-u 200 št. 3 izvrš. r. osobito glede na to, da se tukaj uniči cela izvršba, da se razveljavijo vsi izvršbeni čini, izknjižijo zaznambe uvedenega dražbenega postopanja in dražbenega dneva, da ima torej ta izvršba celo realne posledice; dalje glede na to, da je po preteku 6 mesecev možno predlagati samo novo izvršbo in novo cenitev, in je nadaljevanje stare prisilne dražbe izključeno, — izvajal, da je neumestno označiti to izvršbo, kakor tudi izvršbo po §-u 282 izvrš. r., ki je vzeta iz §-a 200 št. 3 izvrš. r., za začasno in odrekati posledice po §-u 74 odst. 2 izvrš. r. Na dotične podrobno izvedene razloge se tukaj nanašam (glej »Slov. Pr.« št. 3 l. 1902 »K uporabi §-a 74 odst. 2 izvrš. r.«).

Enako kakor ustavitev po §-u 200 št. 3 izvrš. r., je v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. merodajna ustavitev v slučajih §-a 200 št. 1, 2, 4, izvrš. r. Te ustavitve so sploh končne v najboljšem pomenu besede, stoje v isti vrsti kakor ona §-a 200 št. 3 pod istim začetnim besedilom: »mimo primerov, sicer oznamenjenih v tem zakonu, je ustaviti dražbeno postopanje«, in ravno ti slučajji ustavitve potrjujejo merodajnost §-a 200 št. 3 izvrš. r. v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

Enako kakor ustavitev po §-u 200 št. 3 izvrš. r. so v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. merodajne vse sorodne ustavitve, pri katerih je določeno, da se pred pretekom pol leta ne sme predlagati »nova dražba« (§ 200 št. 3 izvrš. r.), »vnovična uvedba (sploh kakega) dražbenega postopanja« (§ 151 odst. 3 izvrš. r.), »vnovična dražba« (§ 188 odst. 2 izvrš. r.).

Vrhovno sodišče v odločbi z dne 16. aprila 1902 št. 5169 IV/541 odreka ustavitvi po §-u 151 odst. 3 izvrš. r. veljavo v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. z utemeljevanjem, da se tukaj ne ustavi cela izvršba, nego samo dražba. Vrhovnega sodišča bi bila prava, če bi se smel čez 6 mesecev predlagati kar nov dražbeni narok, a bi ostalo vse prejšnje dražbeno postopanje v moči, a to ni tako. Tudi v slučaju §-a 151 odst. 3 izvrš. r. je ustavitev veljavna po §-u 74 odst. 2 izvrš. r., kajti izvršba se ustavi popolnoma, na podlagi ustavitvenega sklepa se izknjiži zaznamba uvedenega dražbenega postopanja in dneva, ustavitev ima torej realne posledice, celo prednost za terjatev se lahko izgubi, in čez 6 mesecev je moči predlagati novo izvršbo z novo

urvedbo dražbenega postopanja, z novo cenitvijo. Razlog vrhovnosodne odločbe, češ, da se ustavi samo dražba, je netočen. Cela izvršba je samo izvršba s prisilno dražbo. Ustaviti dražbo, dražbeno postopanje, pomeni pač toliko kakor ustaviti celo izvršbo. Nikakor pa se ne ustavi »dražbeni dan«, kar bi pomenilo preložitvev dražbenega dneva na 6 mesecev. Ta izvršba je nerazdelna in se torej ne da ustaviti deloma. Tudi za kako drugo terjatev je pred pretekom polovice leta nova dražba nedopustna zaradi tega, ker se poprej ni nadejati dosege dvetretjinskega najmanjšega ponudka; ker se ni nadejati, da bi zavezanec poprej mogel izboljšati svoje razmere in zemljišče (glej nagibe pri §-u 151 in odločbo z dne 9. julija 1901 št. 9772/III).

Glede ustavitve po §-u 188 odst. 2 izvrš. r. se je razpravljalo že zgoraj k besedi o »počivanju« izvršbe. Zopet opozarjam zopet na enako uradno ustavitev §-a 328 odst. 3 izvrš. r. po brezuspešnem preteku enomesečnega prekluzivnega roku. Enak prekluzivni mesečni rok je tudi pri brezuspešnem pozivu zahtevajočega upnika s posledico uradne ustavitve v §-u 101 izvrš. r.; enaka uradna ustavitev v §-u 129 odst. 1 izvrš. r. V vseh teh slučajih je bistveno to, da je moči novo izvršbo s prisilno dražbo predlagati šele čez pol leta, a je novi predlog odvisen od poljubnosti zahtevajočega upnika in sploh negotov, in mora že zaradi te negotovosti biti ustavitev veljavna v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. Pri premičninski izvršbi nekoliko paralizuje to negotovost določba §-a 256 izvrš. r. z ugasnitvijo rubeža in cele izvršbe po preteklem letu od dne rubeža, pri neprimičninski izvršbi pa nič.

Ker ustavitve po §-u 145¹⁾, 188, odst. 4, 193 izvrš. r. v zakonu niso omejene glede predloga nove izvršbe na pol leta ali sploh na kak rok, teh slučajev ne bo praksa smatrala začasne in jim ne odrekala veljave po §-u 74 odst. 2 izvrš. r.

Pri izvršbi s prisilno osnovo in vknjižbo zastavne pravice ni možna ustavitev na 6 mesecev, in bo torej vsaka ustavitev morodajna po zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

Enako pri ustavitvi s prisilno upravo v zmislu §-ov 101, 129 izvrš. r., kakor se je izvajalo že zgoraj pri dognatvi te izvršbe.

¹⁾ O tej ustavitvi se bo svoj čas razpravljalo posebej.

Pri premožninski izvršbi je merodajnost ustavitve dvomna v slučaju §-a 282 izvrš. r., in se je to utemeljevalo zgoraj.

Tudi glede ustavitve izvršbe z rubežen in preodkazom se je glavna stvar razmotravala pri besedi o dognatvi te izvršbe. Tudi tukaj ni možna »ustavitev na 6 mesecev«, in torej ne bo dotičnega dvoma, in je vsaka ustavitev merodajna v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

Enaka merodajnost ustavitve je lastna vsem drugim načinom izvršbe. Vsaka ustavitev bode tukaj končna. Ustavitveni slučajji pa bodo vedno splošni §-ov 35—38, 39 št. 1—8, 40 izvrš. r.

Pri izvršbi na zahteve do izročitve ali dajatve premožnih stvari je navajati tudi posebno ustavitev §-a 328 odst. 3 izvrš. r. za merodajno v zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r.

Zanimivo vprašanje pri izvršbi z denarnimi kaznimi in varščiniami je to, kako je tukaj razveljavljati vse izvršbene čine pri ustavitvi.

Ker je z ustavitvijo uničiti vse izvršilne čine, je dati zavezancu varščino nazaj, dokler je še v sodni shrambi. Enako se razveljavi nalog za plačilo glob. Če pa je zapadla globa že plačana in izročena ubožnemu fondu pristojne občine, in če je istotako zapadla varščina izročena ubožnemu fondu dotične občine, je prešla lastnina globe in varščine na ubožni fond, zavezančeva imovina se je presnovala v imovino ubožnega fonda, razveljavljenje tega izvršilnega čina je nemožno tudi ob ugasnitvi cele izvršbe. Pred dognano ali ustanovljeno izvršbo ni teh gotovin odpošiljati ubožnim zavodom, odposlane zneske pa je smatrati za stroške.

Sicer pa je izvršba na izterjanje globe in varščine posebna uradna izvršba, ki je z odpošiljatvijo globe in varščine dotičnemu ubožnemu fondu dognana. Ustaviti celo izvršbo, to je ustaviti hkratu z ustavitvijo uradne izvršbe zaradi naložene globe je moči samo tako dolgo, dokler se globa ali tudi varščina še ni plačala in odposlala pristojnemu fondu. Dokler se pa to ne zgodi, je z ustavitvijo glavne izvršbe ustaviti tudi uradno izvršbo glede globe, kajti z ustavitvijo je razveljaviti vse izvršilne čine in preklicati tudi plačilni nalog na plačilo globe, in s tem je izgubila uradna izvršba svoj temelj. Če bi pa bila globa odposlana pristojnemu fondu, se je s tem zavezančeva lastnina na

plačani globi presnovala, in ustavitev se mora raztezati samo na ostale izvršilne čine. Seveda je možna tudi ustavitev uradne izvršbe same, če se je plačala globa sama, a ne ustavila obenem tudi glavna izvršba, ker zavezanec še ni izpolnil svoje zaveze.

Glede izvršbe z razodetno prisego po §-ih 47 in dr. izvrš. r. je še omeniti, da je ta izvršba dognana samo ob sebi s položeno prisego, in da je možna ustavitev, dokler zavezanec ni te prisege storil. Zavezanec ima nedvomno pravico še v zadnjem trenutku terjatev plačati in ustavitev predlagati ter se tako rešiti neprijetne prisege. Po razodetni prisegi je seveda še možna daljnja izvršba, če zavezanec s prisego izda svoje premoženje. Ali spada nadaljnja izvršba kot novi del ali korak v celoto do sedanje izvršbe, ali pa naj postane nova izvršba, to je »*quaestio facti*«, in odvisno od kakovosti, — pridružnosti ali nepridružnosti nove izvršbe, in od časa, ali se namreč takoj, kmalu (§ 74 odst. 2), ali pa šele pozneje čez dalj časa predlaga.

Posestne tožbe in upravne odločbe.

Spisal dr. Jos. C. Oblak.

Gotove civilnopravne stvari je odkazal zakonodavec radi utilitete v razpravo in razsojo upravnim oblastvom; tako odločujejo namestu sodišč upravna oblastva o odškodninskih zahtevah vsled gozdnih in poljskih kvar (gozd. zakon z dne 3. decembra 1852 drž. zak. št. 250) in naredba z dne 30. januarja 1860 drž. zak. št. 28), škode, storjene po divjačini (naredba z dne 17. julija 1859 drž. zak. št. 228), o veljavnosti in ugasnjenju industrijskih privilegijev (pat. z dne 15. avgusta 1842 § 42), v vseh zadevah, ki se tičejo uporabe voda, napeljave in odvrčanje voda po vodopravnem zakonu (§ 75 dež. vodoprov. zak.) i. dr.

V kolikor so poklicana razsojati upravna oblastva poleg sodišč (ne namestu njih) o zasebnopravnih zahtevah, je na prosto